

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΙΙ (των Γιάννη Ζήση- Ιωάννας Μουτσοπούλου)

✘ *Κείμενο Ιωάννη Ζήση*

Το Πνεύμα της Απλότητας είναι το Δημιουργικό Πυρ, η δημιουργικότητα είναι το Βουνό της Αλήθειας, όπου ο νους μεταμορφώνεται σε διαυγές φως της θυσιαστικής Αγάπης μέσα στην καρδιά των όντων. (Απόσπασμα σε συνέχεια από το κείμενο του Γιάννη Ζήση [«Ο Δρόμος του Πνεύματος Ι»](#)).

Σχόλια Ιωάννας Μουτσοπούλου

Γιατί άραγε το Πνεύμα της Απλότητας είναι το Δημιουργικό Πυρ; Ο Δημιουργός είναι πάντοτε αφαίρεση ή υπέρβαση σε σχέση με το δημιούργημά του. Αυτό συμβαίνει επειδή ο εαυτός δεν θεάται, είναι ο ίδιος ο παρατηρητής απέναντι στο δημιούργημα. Φυσικά εδώ πρέπει να μη συγχέουμε την λειτουργία της παρατήρησης με τον ίδιο τον παρατηρητή.

Ταυτόχρονα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο παρατηρητής είναι μία ανεπαρκής έκφραση, γιατί στην αντίληψή μας αναπόφευκτα συνδέεται με έναν δυαδισμό που δεν είναι νοητός στην ύπαρξη. Βέβαια και ο δυαδισμός είναι μία εξελισσόμενη συνειδησιακή κατάσταση και δεν μπορούμε να είμαστε απόλυτοι. Αλλά μπορούμε να πούμε με ασφάλεια ότι κάθε υπέρβαση απαλείφει τους δυαδισμούς κάποιου επιπέδου προς μία ευρύτερη και συνθετικότερη αντίληψη.

Επίσης, γιατί η δημιουργικότητα είναι το Βουνό της Αλήθειας; Πώς όμως να απαντήσουμε σε αυτό, όταν δεν γνωρίζουμε ποια είναι η φύση της ίδιας της αλήθειας; Ας ξεκινήσουμε από τη διάκριση της αλήθειας και της πραγματικότητας. Η πραγματικότητα αφορά τα γεγονότα, τις μορφές στο φαινόμενο κόσμο και έχει στενή σχέση με τη σκέψη. Είναι δηλαδή η αλήθεια αυτού του επιπέδου. Η ίδια όμως η αλήθεια είναι υπερβατική,

δεν είναι γεγονός ή μορφή. Στο πεδίο της αφαίρεσης όλες οι έννοιες ή ιδέες συναντιούνται σε μια σύνθεση.

Η ιδέα της αλήθειας εμπεριέχει μέσα της την ιδιότητα του παρατηρητή και άρα έναν αρχόμενο δυαδισμό απρόσιτου επιπέδου και έχει στενότερη σχέση με την αυτεπίγνωση. Ο δυαδισμός δεν είναι ένα νόημα που πρέπει να μας τρομάζει, όταν πιστεύουμε στην ενότητα. Αυτά τα δύο συνυπάρχουν, αν και το ένα είναι γεννήτορας του άλλου, το ενιαίο του μέρους. Και ο δυαδισμός είναι μέρος του Όντος, αλλά προφανώς δεν είναι αυτό ακριβώς που αντιλαμβανόμαστε εμείς, δηλαδή η χωριστικότητα και το κενό ή η μη ενότητα. Ούτε πρέπει να βιαζόμαστε να εντάξουμε τις εξαιρετικές και οντολογικά θεμελιώδεις αυτές έννοιες στον δικό μας περιορισμένο τρόπο αντίληψης. Ό,τι υπάρχει υπάρχει, αλλά δεν το ξέρουμε ούτε το κατανοούμε.

Η δημιουργικότητα λοιπόν διευκολύνει την αντίληψη της αλήθειας, επειδή μέσω της δημιουργίας των μορφών μπορεί να καταγράψει κανείς στο ορατό πεδίο (στο δημιούργημα) αυτό που υφίσταται εσωτερικά, αν και όχι ακριβώς το ίδιο. Αυτό συμβαίνει γιατί δεν υπάρχει ακόμη στην κατανόησή μας μια ενότητα ή μάλλον αντίληψη της ενιαιότητας ανάμεσα στο δημιουργό και τη δημιουργία του. Το «κατ' εικόνα και ομοίωση» έχει αληθινή βάση, αλλά δεν έχει την αβάσιμη και κατώτερη έννοια που νομίζει ο άνθρωπος, που θέλει να λύσει το πρόβλημα άμεσα και γρήγορα, με αποτέλεσμα να προσπαθεί να δώσει πρόχειρες απαντήσεις που να του κάνουν τη σύντομη ζωή του υποφερτή από την άποψη της βασανιστικής επιχειρούμενης κοσμοθεώρησης. Ο χωρόχρονος είναι ο φορέας της εμφάνισης των εσωτερικών τάσεων, γιατί η απλότητα είναι γενεσιουργός απείρων δυνατοτήτων όχι μόνον υπαρχουσών, αλλά κυρίως νέων. Η δημιουργικότητα είναι και ο φορέας της πυροδότησης προς το άπειρο ή προς την αυτεπίγνωση του απείρου, γιατί με το να φέρνει στο φως της συνείδησης το υπάρχον εσωτερικά, ανοίγει την πύλη διαδοχικά προς το άπειρο των δυνατοτήτων.

Το επόμενο ερώτημα είναι γιατί στην περίπτωση αυτή ο νους μεταμορφώνεται σε φως της θυσιαστικής αγάπης; Η αλήθεια

δεν είναι ο ίδιος ο νους, αλλά ο νους είναι το μέσον για την αναγνώρισή της. Αυτή η θυσιαστική αγάπη λειτουργεί αμφίδρομα. Υπάρχει από τον ανώτερο κόσμο που «κατέρχεται» ή δημιουργεί τον κατώτερο ως περιορισμό ή είδωλο, αλλά έναν περιορισμό που είναι απόδειξη μιας ακατάληπτης και εσωτερικότερης οντολογικής ελευθερίας, όπου με αυτό το είδωλο του περιορισμού καταργείται μια τυχόν ειδωλοποίηση του ανώτερου κόσμου ως διαφορετικότητας από συγκεκριμένες μορφές, αναγνωρίζοντας την ελευθερία σε οποιεσδήποτε συνθήκες. Αυτό είναι μια θυσία που βασίζεται στην αγάπη και σημαίνει θυσία των ειδώλων. Εξάλλου σε κάθε θυσία θυσιάζονται είδωλα. Υπάρχει επίσης η αγάπη του καθαυτού μορφικού κόσμου, που θυσιάζει τις μορφές για χάρη της «ανύψωσης» στους ανώτερους κόσμους. Παντού υπάρχει θυσία ως αποτέλεσμα της ενυπάρχουσας ενότητας.

Να σημειώσουμε επίσης κάτι σημαντικό: η συνείδηση ασχολείται με είδωλα.

Ο νους αποτελεί το βασικό σημείο ή στάδιο στο οποίο γίνεται αυτή η θυσία. Τα δεινά και οι οδύνες των όντων στον κόσμο μας αποτελούν μια θυσία αλλά αθέλητη. Η πραγματική θυσία είναι αποτέλεσμα ηθελημένης επιλογής και όχι αναγκαστικής ούτε επιβαλλόμενο γεγονός.

Κείμενο Γιάννη Ζήση

Η θυσιαστική αγάπη και ισότητα αποτελεί την ουσία της θέλησης-για-το-Καλό, είναι η αρχή της ειρήνης που υπερβαίνει την κατανόηση. (Απόσπασμα σε συνέχεια από το κείμενο του Γιάννη Ζήση «Ο Δρόμος προς το Πνεύμα»).

Σχόλια Ιωάννας Μουτσοπούλου

Όπως προείπαμε, η αγάπη ταυτίζεται ή προέρχεται από την προϋπάρχουσα ενότητα ή ενιαιότητα ή σύνθεση ως φύση του όντος [i]. Ακριβώς λόγω αυτής της φύσης δεν υπάρχει

χωριστικότητα και τα είδωλα θυσιάζονται, όχι επειδή δεν έχουν καμμία θέση στην εξέλιξη, αλλά επειδή ούτε το νόημά τους είναι αυτό που ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται, γιατί πίσω από αυτά βρίσκεται το *Ον* ως αίτιό τους, ούτε αποτελούν το σύνολο του Νοήματος ή Αλήθειας. Το *Ον* πρέπει να είναι εν ολίγοις ελεύθερο σε οποιαδήποτε κατάσταση μέσα και έξω από τον κόσμο.

Αυτή η θυσιαστικότητα, που είναι στην πραγματικότητα η αναγνώριση της ενότητας και αφορά την υποχώρηση της παράστασης ή του ειδώλου, εμπεριέχει και την ισότητα, γιατί η απουσία της ισότητας θα εσήμαινε χωριστικότητα, εξουσία και κενό. Αυτή όμως η ισότητα δεν είναι αυτή που βιαστικά και ανώριμα επιχειρεί ο άνθρωπος που είναι είτε κατώτερων ικανοτήτων είτε κοινωνικά απαξιωμένος ανεξάρτητα από την αξία του. Δεν είναι δηλαδή μία επιθετική απαιτητικότητα κοινωνικής αναγνώρισης. Οφείλεται στο *Ον* που αποτελεί το αίτιο όλων των μορφών και το οποίο είναι ενιαίο και αναγνωρίζει τον *Εαυτό Του* παντού. Εν δυνάμει εξελικτικά ο σκοπός των όντων είναι όμοιος, αλλά αυτό δεν αρέσει στον άνθρωπο και γι' αυτό προσπαθεί να αρπάξει μια δήθεν «ισότητα» από την κοινωνία, την οποία όμως θέλει να χρησιμοποιήσει μετά σαν εφελκυστήρα για να προκαλέσει μια νέα ανισότητα που θα ωφελεί τον ίδιο. Στην πραγματικότητα η ισότητα είναι μη αποδεκτή στο κλίμα του ανταγωνισμού και –σαν ειρωνεία- μόνον σαν ανταγωνιστικό μέτρο γίνεται αποδεκτή -και αυτό παροδικά.

Αυτή όμως ακριβώς η θυσιαστική αγάπη και η ενυπάρχουσα ισότητα (γιατί ο ένας *Εαυτός* δεν έχει ανισότητες μέσα του) είναι οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να υπάρχει η θέληση-για-το-καλό. Δεν υπάρχει αντίστροφο αυτής της θέλησης, είναι η μοναδική θέληση που μπορεί να υπάρξει, γιατί ωθείται από την ύπαρξη και όχι από την πλάνη της ανυπαρξίας και του κενού, και μόνον η ανικανότητα κατανόησης επιτρέπει την υπεισέλευση της πλάνης για δήθεν ύπαρξη αντίθετης θέλησης. Η πλάνη είναι χρονική φάση και υπάρχει μόνον στη δική μας αντίληψη, αλλά δεν είναι οντολογικά υπαρκτή. Ό,τι στρέφεται προς το κακό δεν είναι θέληση, αλλά επιθυμία και αδράνεια. Η σύγχυση της

επιθυμίας και της θέλησης είναι παροιμιώδης και θα πρέπει κάποτε να διερευνηθούν και να γίνει η απαιτούμενη διάκριση, για να μην προκαλείται τόσο μεγάλη σύγχυση και σύμμειξη αλληλοαποκλειόμενων εννοιών. Με αυτό δεν εννοούμε ότι η επιθυμία είναι άχρηστη, αλλά απλώς καταχρηστικά χρησιμοποιούμενη και συχνά δεν εξυπηρετεί τον σκοπό της.

Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορούμε να μεταπηδήσουμε από τον ένα «κόσμο» (αυτόν που εμείς ζούμε) σε έναν άλλον, καλύτερο, ξαφνικά και χωρίς τις απαιτούμενες διεργασίες στον εαυτό, ή με άλλα λόγια το πρόβλημα δεν είναι αν ζούμε σε αυτόν ή σε άλλον κόσμο, αλλά τι νομίζουμε και τι γνωρίζουμε εμείς. Από το άλλο μέρος η απλοϊκή διαβεβαίωση (για να νοιώθει κανείς καλά με τον εαυτό του) ότι δεν υπάρχουν πλάνες είναι μια ακόμη μεγαλύτερη πλάνη. Το ότι το θεμελιώδες πρόβλημα είναι πρόβλημα συνείδησης δεν σημαίνει ούτε ότι είναι εύκολο να ξεφύγουμε από το πρόβλημα ούτε ότι, επειδή η συνείδηση είναι δική μας, γι' αυτό μπορούμε να την κάνουμε ό,τι θέλουμε. Ίσα-ίσα, το δυσκολότερο πράγμα που έχει να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος είναι η συνείδησή του. Είναι η πηγή της τραγικότητάς του και οφείλει να τη διαβεί με τους νόμους της ζωής και της εξέλιξης που δεν τους έχει θέσει ο ίδιος στο βαθμό που είναι ένα μεταβατικό μέρος στο μεγάλο Όλο και τη διάρκειά του.

Αυτή η κατάσταση του Όντος είναι η αληθινή ειρήνη. Όχι η παρερμηνευμένη νιρβάνα μέσα από την πνευματική ιδιοτέλεια, που διατηρεί τη χωριστικότητα και αποτελεί διαφυγή από έναν κόσμο δύσβατο και πειστικό και αδιαφορεί για τις εξελίξεις του, αφήνοντας την ατομική εξέλιξη να παίξει το ρόλο της με την έννοια ότι κάποτε –πολύ μακριά στο χρόνο- όλοι θα αποχωρήσουν από το πεδίο των προβλημάτων. Όμως, ακόμη και όταν συμβεί αυτό, δηλαδή η επίτευξη κάποιας «νιρβάνα», θα λείπει το σημαντικότερο: η αναγνώριση της ενότητας και η ευθύνη απέναντί της. Κάθε αληθινό βήμα είναι προς την ενότητα και δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο.

Η ελευθερία, η εξέλιξη και η αγάπη απαιτούν αυστηρότητα θυσία και αναγνώριση της ενότητας και της

σύνθεσης, χωρίς αυτό να καταλήγει σε εξαφάνιση της εαυτότητας, αλλά αντιθέτως σε ενδυνάμωσή της. Το προσκήνιο πρέπει να ανήκει στο Όλο, στην Ενιαιότητα, την Σύνθεση, αλλά ταυτόχρονα στο παρασκήνιο η μορφή που είναι εναρμονισμένη με τη Σύνθεση αυτή είναι περισσότερο δυνατή.

Η ειρήνη λοιπόν δεν μπορεί να είναι κάποια ισορροπία δυνάμεων ή ισορροπία του τρόμου, αλλά η αυτεπίγνωση και η πλήρης ελευθερία του Εαυτού που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον μέσω σύνθεσης και αγάπης που οδηγεί στη θυσία των χωριστικών μορφών ή με άλλα λόγια στην αποχώρησή τους από το προσκήνιο του ενδιαφέροντος. Αυτή η ειρήνη υπερβαίνει την κατανόηση του ανθρώπου, είναι πέραν της μορφής, ακόμη και γι' αυτούς που την συλλαμβάνουν διανοητικά. Αυτή η διευκρίνιση των περιορισμών μας, δηλαδή ότι η διανοητική σύλληψη δεν εγγυάται και την ικανότητα εφαρμογής, μπορεί να μας διαφυλάξει από υπερφίαλες και ανόητες βεβαιότητες περί μιας ανόητης προσωπικής υπεραξίας και αυθεντίας απλώς και μόνον επειδή συλλαμβάνουμε μια ιδέα.

Τελικά η υπεισέλευση οποιουδήποτε είδους ανταγωνισμού αναιρεί την ειρήνη. Το πρόβλημα όμως του ανθρώπου είναι ότι αντιλαμβάνεται ως ειρήνη την ανυπαρξία ένοπλου πολέμου –και μόνον αυτό! Γι' αυτό το λόγο η «ειρήνη» αυτή πάντοτε αποτυγχάνει. Θα αναρωτηθεί κανείς: τότε πρέπει να εξαφανισθούν οι μορφές παντός είδους; Όχι, γιατί σίγουρα τόσο η μορφή επιτελεί ένα σπουδαίο σκοπό όσο και ό,τι αντιλαμβανόμαστε, όσο υψιπετές και να είναι, αποτελεί μορφή. Όμως η μορφή δεν πρέπει να αποτελεί αυτοσκοπό ούτε να αποκρύπτει το Όλο και την Πραγματικότητα, αντιθέτως πρέπει να την εκφράζει. Η αφαιρετικότητα ή η θυσία είναι μία διαδικασία πολύπλοκη και πολύπλευρη και μπορεί να πάρει διάφορες μορφές, γιατί ως δυνατότητες ενυπάρχουν στον καθένα και δεν βρίσκονται σε κάποιο ξένο και παράξενο τόπο ως χωριστότητες. Το αιώνιο πρόβλημα βρίσκεται στη σχέση ολότητας και μέρους και όσο δεν δεχόμαστε την υπερβατική Ολότητα δεν πρόκειται να το λύσουμε.

Κείμενο: Ιωάννης Ζήσης, Συγγραφέας

Σχόλια: Ιωάννα Μουτσοπούλου, Δικηγόρος

Φωτό:Wikimedia

Διαβάστε επίσης: [Εισαγωγικό Σημείωμα για το Δρόμο του Πνεύματος](#)

10 Νοεμβρίου 2010